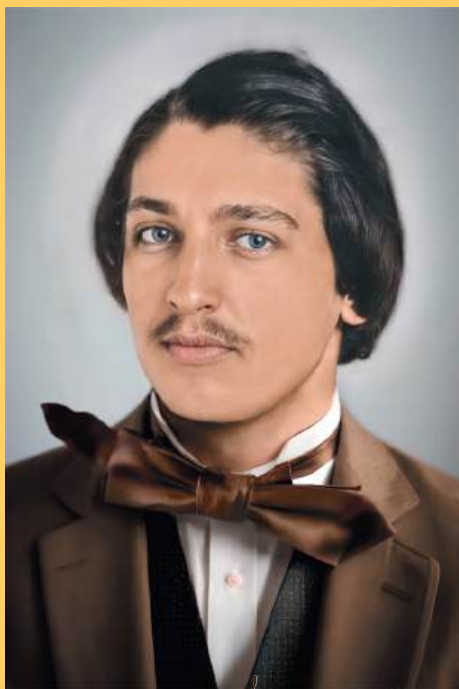

Грoнко Тeдeнoвић

ПРОГРАМ

54. БРАНКОВОГ КОЛА

Од 5. до 19. септембра 2025.

Сремски Карловци - Стражилово - Нови Сад

ПРОГРАМ

54. БРАНКОВОГ КОЛА

У знаку:

190. годишњице доласка Алексија Радичевића
у Карловачку гимназију

140. годишњице подизања споменика Бранку
на Стражилову

130. годишњице оснивања листа
„Бранково коло” у Сремским Карловцима

ДОЛАЗАК АЛЕКСИЈА РАДИЧЕВИЋА У СРЕМСКЕ КАРЛОВЦЕ

Негдањи ђак Карловачке гимназије, Тодор Радичевић, 1835. године довео је из Земуна два своја малолетна сина у Сремске Карловце. Бежу то Алексије (будући Бранко) и Стеван, дечаци од једанаест и десет година. Уписани су у Карловачку гимназију 7. октобра поменуте године. Тада су Сремски Карловци изгледали другачије, још нису постојале велике зграде на данашњем тргу што носи песниково име. Тадашња зграда гимназије, у којој су се Бранко и Стеван школовали, била је ониска и веома скромна.

Карловачка гимназија... сјајна зграда

Пре Бранка у гимназији се школовало четрдесет пет генерација. У то време Сремски Карловци били су изузетно лепо и живописно место, набогатија варош у источном делу Срема, а уза све то прворазредни духовни и културни центар. Као ђак Карловачке гимназије, Алексије Радичевић није био познат као песник и ни једну песму на српском језику није написао у Сремским Карловцима. Тек једну на немачком, као школски састав. После завршеног школовања у Карловачкој гимназији, 1841. године отац Тодор уписује своје синове на студије философије (мудрољубије) у Темишвару, где умире двадесетогодишњи Стеван. У Темишвару Алексије Ради-

чевић пише своју прву песму на српском језику, чувену „Девојку на студенцу”, а потом 1843. године стиже у Беч, где ће студирати још и право и медицину (да би сам себе лечио од јектике). Тек 1847. године, превodeћи своје име с грчког (Алексиос), он посрбљено – Бранко, ставља на корице свог штампаног песничког првенца у Бечу те године. Отишавши из Карловачке гимназије, Бранко никад није заборавио Сремске Карловце и Стражилово. Напротив, они су као аркадијска успомена, духовна и дионизијска лепота за сва времена населили Бранкову поезију.

ПОДИЗАЊЕ СПОМЕНИКА БРАНКУ НА СТРАЖИЛОВУ 1885.

*Споменик и Бранков гроб на
Стражилову, Бошко Пејров и
Даница Пејровић за њесников
200. рођендан 28. марта 2024.*

Две године после величанственог преноса (1883) костију Бранка Радичевића из Беча на Стражилова, подигнут је пирамидални споменик који је конструисао београдски архитекта из Баната Светозар Ивачковић. Потребне радове извео је каменорезац Италијан Петар Китужи из Дубровника. Два доња степеника направљена су од топчидерског камена, а трећи од камених коцака

планина из крајева где живи српски народ: Фрушка Гора, Динара, Клек, Ловћен, Пљешевица, Вршачки брег, Велебит и Авала. По средини споменика исцртан је

златни крст, а испод њега уклесане речи: „Бранку – српски народ”. У подножју споменика стајала надгробна плоча, пренесена из Беча, на којој пише: „Млого тео, много започео,/ Час умрли њега је омео”! Споменик је свечано отворен 27. септембра 1885. године у присуству великог броја грађана одасвуд и посланика Српског народно-црквеног сабора.

ОСНИВАЊА ЛИСТА „БРАНКОВО КОЛО”

У Сремским Карловцима, 1895. године, прозни писац и професор Карловачке гимназије, Павле Марковић Адамов, покреће „Бранково коло”, чувени лист за забаву, поуку и књижевност. Целу деценију биће власник и уредник овог незаобилазног листа модерног сензибилитета, који је излазио двадесет година. У првој половини свога трајања, лист „Бранково коло” био је култивисани пример савремене књижевне периодике, врхунски бедекер кроз литерарне и културне догађаје на укупном српском, али и јужнословенском, па добрим делом и европском простору. Ту се појављују и преводи са многих језика, озбиљни прилози прозе и поезије, прикази књига и позоришних представа, те разноврсне рубрике и богати „ковчежићи”, коментари, културни водичи и вести – све што је било у калeidоскопу особеног уређивачког концепта Павла Марковића Адамова. У редакцију Банковога кола, која се налазила у Адамовљевој кући у Карловцима (данас Змај Јовина 4), навраћали су Стеван Сремац, Симо Матавуљ, Бранислав Нушић, Драгутин Илић, Јован Грчић, Милан Савић и други. Најзаступљенији песник у „Бранковом колу” био је Алекса Шантић, затим, Драгутин Илић, Милета Јакшић, Светислав Вуловић, Светолик Ранковић, Вељко Петровић и други. С почетка песме објављују и Јован

Дучић, Сима Пандуровић, Милан Ђурчин, Милорад Митровић, Силвије Страхимир Крањчевић, Антун Густав Матош и други. Од страних песника ту су са својим стиховима Љермонтов, Бајрон, Хајне, Петефи, Бодлер, Ендре Ади, Рилке, Леконт де Лил и други.

Лист Бранково коло (1895-1914)

Најјача страна Бранковог кола били су прозни пи-
сци, међу првима Јанко Веселиновић, Симо Матавуљ,
Радое Домановић, Ксавер Шандор Ђалски, Вељко Пе-
тровић, Антун Густав Матош, Светолик Ранковић и
други. Данас посматрано, најистакнутије место при-
падало је Стевану Сремцу и Бори Станковићу. Сво-
је значајно место налазили су и вредни прилози из
књижевне историје и грађе захваљујући понајвише
Тихомиру Остојићу. Није прошла ни једна велика го-
дишњица везана за српску и светску књижевност, а да
на озбиљан начин није обележена у „Бранковом колу”.

Н. Г.

Јован Јовановић Змај

БРАНКОВА ЖЕЉА

(Причула се З. Ј. Ј. - у)

Ја познадох што несам познав'о,
Први санак ја сам већ одспав'о,
Први санак гробовања мога,
Први санак мира вечитога.
– Прелетела лѐтом врх менека
Половина половине века,
А ја лежим у далеком крају,
У туђини, туђем завичају.
Шта то тресе моје ледне груди?
– Трошни пеп'о лако се не буди,
Канда брује топови са стране,
Где сам младе проживово дане.
Ил' се руши, ил' се нешто зида,
Ил' баш раја окове раскида!
Свиће л' зора оне среће лепе,
За ком срца и у гробу стрепе?
Кличе л' вила из србинских гора?
Је л' већ ора која доћи мора?
Јесте, јесте – дој се љути заче,
Марков топуз из мора искаче,
Србин диже мача пламенега
На Турчина, на душмана свога.
Скотија се бесомучно стрви,
А мој Србин неће жалит' крви.
Крв ће тећи потоком и реком,
Где се сузе ронише лелеком,
Крв ће тећи преко српских страна,
Ал' ће суза бити убрисана.
Полетеће велико и мало

Да одбрани што се српско звало;
Заиграће коло витезова,
Дивна слика моји' млади' снова,
Што сам негда тако жељно чек'о,
– А мој пеп'о да је надалеко.

А кад буде, па та мука мине,
Кад слобода као сунце сине,
Кад се крвца опере студенцем
А јунаци овенчају венцем,
Српске земље оките се миром,
Српска деца ружом и шимширом,
Српске моме струком рузмарина,
Српска мајка кад загрли сина, –
Кад се сунце на школе осме'не,
Ај, на школе и дарове њене,
Мудре књиге кад полете лѐтом,
Да Србина изједначе с' светом,
Кад запева Равијојла вила:
„Сад је јава што сам негда снила!”
Зар ни онда кад се мети стиже,
Кости моје да не дођу ближе?

Туђа рака, ледена је рака,
Туђа земља никад није лака,
У даљини мучно ми се лешка,
Туђина је и мртвацу тешка.
Ај, Србине, а мој живи брате,
Задрхћем се кад помислим на те!
Српска момо, селе моја мила,
Ти ми неси гроба ни видила,
Та ни гроба, ни на гробу цвета, –
Туђа нога по њему се шета.
Српски доли, пуни рајска чара,

Српске горе, жељо моја стара,
И потоци што жуборе туди,
Мртво срце још за вама жуди,
За потоком, за зеленим лугом,
За славујем, мојим старим другом,
И за липом, за мирисом њеним,
За песмама што се туда оре,
Што се оре од горе до горе!

Стражилово, дивно Стражилово,
Ја сам тебе у звездице ков'о,
Теби пево, о теби сам снев'о,
Ал' од тебе нешто и захтев'о:
Кад ме смрца отргне од људи,
Да ме примиш ти у своје груди!
Зар ти никад није на ум пало,
Што си негда Бранку обећало!

Србе брате, и Српкињо селе,
Којима се јоште данци беле,
Растав'те ме са овом даљином,
Моје кости оперите вином,
Па их нос'те нашем завичају,
Завичају, мом негдашњем рају,
Пренес'те их браћо моја мила,
Поред оног убавог Белила,
Кроз Карловце, где сам младост пров'о,
Па на оно дивно Стражилово:
Ту још једну стару отпевајте,
Ту ми, браћо, кости закопајте,
Ту би мртав права мира дост'о...
– Србадијо, не било ти просто!

1877.

*Милица Кљајић Радаковић
на њрвом Бранковом колу, 1972.*

Бранко Радичевић

ДЕВОЈКА НА СТУДЕНЦУ

Кад сам синоћ овде била,
И водице заитила,
Дође момче црна ока
На коњицу лака скока,
Поздрави ме, зборит' оде:
„Дајде, селе, мало воде!”
Ове речи, слатке стреле,
Минуше ми груди беле.
Скочи' млада, њему стиго',
Диго' крчаг, руку диго'.
Рука дркта... крчаг доле...
Оде на две, на три поле.
Још од њега леже црепи,
Али где је онај лепи?
Кад би' сада опет дош' о
Ма и овај други прош' о.

*Десанка Максимовић, Павле Шћирасер и
Мирослав Анђић у Карловачкој гимназији, 1972.*

ПРОГРАМ

Пейшак, 5. септембар

Карловачка богословија „Свети Арсеније Сремац”,
14 часова

*ШТО БИ ПЕСМА ДА ОД СРЦА НИЈЕ,
ШТО БИ СРЦЕ ДА МЛАДОСТИ НИЈЕ...*

СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ 54. БРАНКОВОГ КОЛА

Поздравна реч:

Ненад Грујичић,
председник Бранковог кола

Беседа о Бранку:

Ласло Блашковић

Песнички дарови:

Душко Новаковић, Ивана Миланков, Живко
Николић, Јелена Алексић, Марко Миловановић
Марун, Наташа Радосављевић, Димитрије
Николић, Бојана Јеленковић и Јована Анђелић

Глумачки дарови:

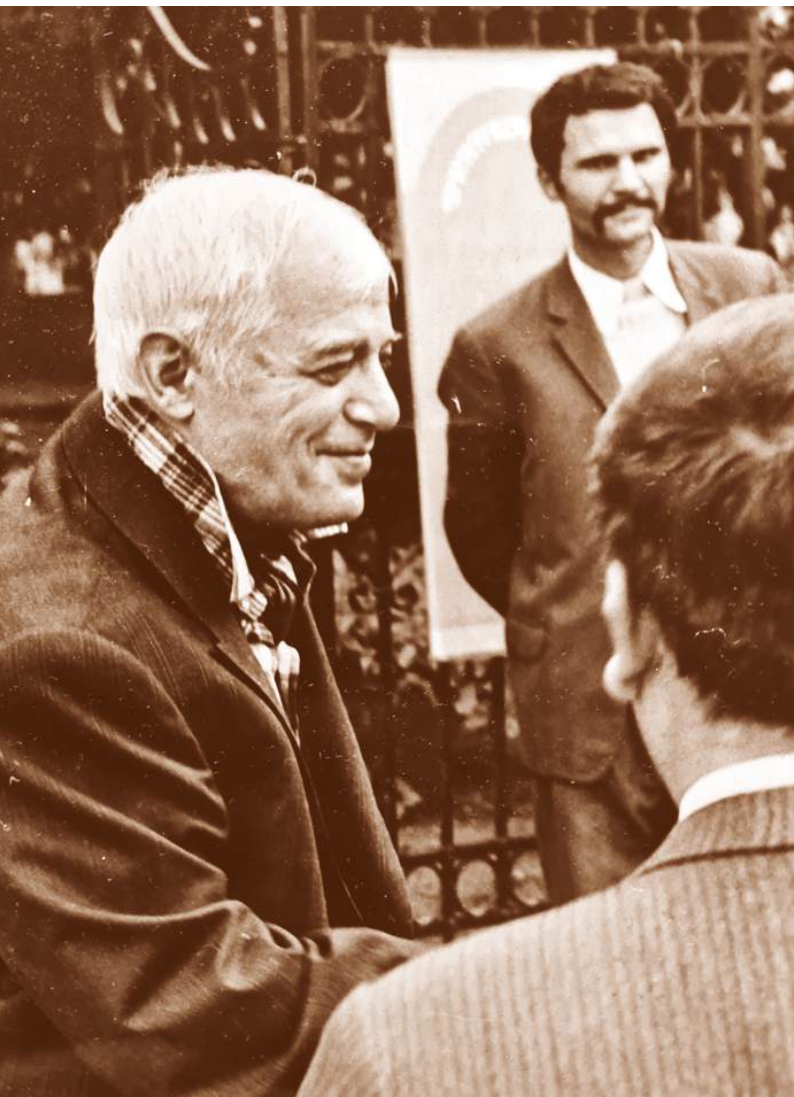
Бошко Петров, Даница Петровић и Сања Петров

Музички дарови:

Весна Аћимовић и Јована Ковачевић,
оперске уметнице,
Маја Грујић и Димитрије Николић,
пијанисти,
појци Карловачке богословије

Водитељи:

Тања Миражић и Горан Павловић

*Петар Лубарда (у позадини Рајко Гикић) на 1. Бранковом
колу, Сремски Карловци, 1972.*

Судби́на, 6. септембар

Стражилово, Бранков гроб, 10 часова

140. јодишњица јодизања сјоменика Бранку на Сѣражилову

**КРАСАН БЕШЕ ОН ЈУНАК НА СВЕТУ,
НИГДЕ ЛЕПШЕГ НЕ ВИДЕХ МЛАДЕТУ.**

*Сунце јарко зашло већ одавна,
Очо данак, дошла нојца ѿавна.*

– Цвеће полаже и свећу прислужује:
Живко Николић

**СРЦЕ МЛАДО ЈОШТЕ ЈЕДНОМ ЖЕЛИ
СА ДРУГОВИ' ДА СЕ ПРОВЕСЕЛИ...**

Миодраг Петровић: *Бранкова жеља*
Милица Грујичић: *Мини Карацић у сјоменицу*
Даница Петровић: *Ја Мина Бранкова* (монодрама)

★

Стражилово, „Бранков чардак”,
код другог споменика Бранку, 11 часова

**ЦВЕЋЕ ЉУПКО МИ СМО МЛАДИ БРАЛИ,
ПЕСМЕ СЛАВЉА УБАВЕ СЛУШАЛИ...**

СВЕЧАНО УРУЧЕЊЕ НАГРАДЕ „СТРАЖИЛОВО”

Лауреаѿи:

- Мирослав Цера Михаиловић (за укупно песничко дело)
- Слађана Миленковић, Бојана Јеленковић и Јована Анђелић (за најбоље песничке књиге Бранковог кола)
- Гимназијалци-песници новосадске школе
„Исидора Секулић” (специјална награда за панораму
поезије младих, приредио Дамир Малешев)

Споменик Бранку код „Чардака”

11:30 часова

*АМО, ЖИВО, ЦВЕЋУ ПО’ИТАЈТЕ,
ПА ГА С’ МЛАДИ ПУНО НАКИДАЈТЕ...*

СТРАЖИЛОВСКИ МИТИНГ ПОЕЗИЈЕ

Мирјана Божин, Живко Николић, Драгица Стојановић, Ранко Чолаковић, Драгослав Дедовић, Иван Деспотовић, Миодраг Петровић, Јулија Капорњаи, Јасна Миленовић, Јелена Стојсављевић, Растко Лончар, Весна Егерић, Дубравка Миленковић, Марија Пргомеља, Милан Ћосић, Бојана Јеленковић, Никола Раусављевић, Сузана Рудић, Данило Јовановић, Михајло Морача, Милутин Тановић, Димитрина Магазин, Јован Димитријевић, Милица Новчић, Марко Вујић, Ања Симић, Анђела Берић, Јана Суба и Николина Милошевић

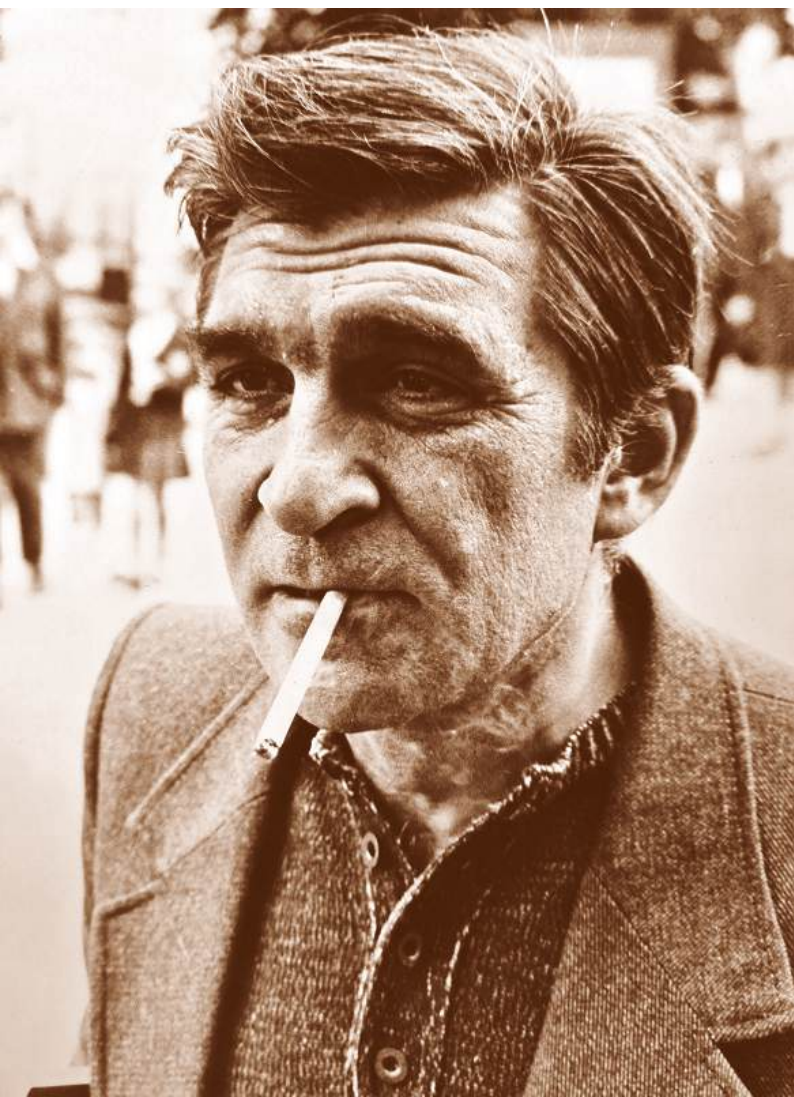
*НИКАД НИЈЕ ВИТО ТВОЈЕ ТЕЛО
РУКА МОЈА МЛАДА ОБАВИЛА...*

Милица Грујичић: *Пушник на уранку*

Миодраг Петровић: *Бранкова жеља*

Даница Петровић: *Молишва*

(Пројам „Пролећних Бранкових дана 2025”)

*Мирослав Анђић на 1. Бранковом колу у Сремским
Карловцима, 1972.*

Недеља, 7. септембар

Шаховски клуб Новог Сада
Пашићева 26, 18 часова

МНОГО ЛИ СЕ ТАДА КАДИКАДА У СЕ ГЛАВА ПОУЗДАЛА МЛАДА...

37. ПЕСНИЧКИ ТУРНИР У ШАХУ

„Шаха је играо врло вешто и врло је брзо покретао фигуре” – Јован Ђорђевић о Бранку Радичевићу, поводом сусрета у Земуну 2. априла 1849.

МЛАДА ШАХОВСКА СИМУЛТАНКА – ЗА ПОЕЗИЈУ

У сарадњи са Шаховским клубом Новог Сада, у знак захвалности за вишедеценијско креативно присуство и исказану стручну помоћ на свим досадашњим песничким турнирима на Бранковом колу у знак сећања на Бранка Радичевића као шахисту, симултанку приређују Жељко Медар и Дејан Оморјан. Угледни шаховски педагог, Жељко Медар, је готово четврт века сарадник Бранковога кола, и судија на турнирима Бранковог кола у Сремским Карловцима и на Стражилову. На 54. Бранковом колу поменути шаховски виртуози играће симултанку с песницима Бранковога кола, јавним личностима Новог Сада и младим шахистима, најбољим представницима шаховских школа.

Судије:

Јасмина Цвијан и Красоје Нотарош

- Најбољи играчи на турниру добиће награде у виду нових песничких књига Бранковога кола овенчаних престижном наградом „Стражилово”

Перо Зубац на 1. Бранковом колу, 1972.

*Милан Коњовић са функционерима
у Сремским Карловцима, 1972.*

Уторак, 9. септембар

Саборна црква Светог оца Николаја
Сремски Карловци,
13:30 часова

ЗЕФИРИМА ЉУЉАН ЊЕЖНИ ЦВЕТИЋ МЛАД,
МНОЖИНА ЛИПА ТЕБЕ ТУ ПОКРИВА,
НА ТЕБЕ ШИЉУЋ БЛАГОДАТНИ ЛАД...

ПАРАСТОС
АЛЕКСИЈУ БРАНКУ РАДИЧЕВИЋУ

Чинодејствује митрополит сремски господин
Василије са карловачким свештенством и младим
богословима

★

Карловачка богословија
„Свети Арсеније Сремац”, 14 часова

ФАЛА БОЖЕ НА ДАР ОВИ,
О ПОМОЗИ БЛАГОСЛОВИ,
ДА МИ КАКО С ПРАВА ПУТА
ДУША МЛАДА НЕ ЗАЛУТА!

ХРИШЋАНСКЕ ТЕМЕ

О младости и вери

Говори:
Архимандрит Клеопа Стефановић

– Наступ октета Српске православне богословије
Светог Арсенија

*Сарајевска јруја Камен на камен
на 1. Бранковом колу, 1972.*

*Стеван Раичковић са Бранковим колом на Горановом
јрољећу, са Томиславом Јовановићем, Томиславом
Кнежевићем и Владом Машићем, 1978.*

Среда, 10. септембар

Гимназија „Исидора Секулић”

Нови Сад, Владике Платона 2

11 часова

*ОХ, ТА МАНИ И ТУГУ И ЈАДЕ,
ПА ПОГЛЕДАЈ ТЕ ЈУНАКЕ МЛАДЕ!*

НОВЕ КЊИГЕ БРАНКОВОГ КОЛА **Промоција ђачке панораме поезије**

УВЕК НАСТАВЉАШ КРУГ

(Специјална награда „Стражилово”)

*Учесћивују ђесници новосадске гимназије
„Исидора Секулић”:*

Михајло Морача, Милутин Тановић,
Димитрина Магазин, Јован Димитријевић,
Милица Новчић, Марко Вујић, Ања Симић,
Анђела Берић, Јана Суџа и Николина
Милошевић

– Наступају и ученици-музичари гимназије

О панорами говоре:

Дамир Малешев, приређивач панораме,
и Милан Громовић

*Весна Чийчић и Велимир Живојинић на 8. Бранковом
Бранковом колу, 1979.*

Радослав Миленковић на Сџиражилову, 1984.

Четвртак, 11. септембар

Библиотека „Бранко Радичевић”
Сремски Карловци, 11 часова

**Уз 130. годишњицу оснивања листа
„Бранково коло”**

**ПЕСМЕ МОЈЕ, МОЈА СИРОЧАДИ,
ДЕЦО МОЈА, МОЈИ’ ЛЕТА МЛАДИ’...**

НОВЕ КЊИГЕ „БРАНКОВОГ КОЛА”

Сусрет са добитницима награде „Сиражилово”

Слађана Миленковић: Исричај себи

Модератори:

Јована Анђелић и Данило Јовановић

Гости: Хор „Сунчана јесен” из Сремских
Карловаца, диригент Власта Малешевић

(Програм „Пролећних Бранкових дана 2025”)

*Ласло Блашковић, Ненад Грујичић и Милан
Младеновић у Карловачкој гимназији, 1994.*

*Ненад Грујић и поред сјоменика Бранку у
Славонском Броду, 1984.*

*А У ВЕЧЕ, У СВОЈОЈ СТАРОСТИ
ДА СЕ СЕТИШ СУНАШЦА МЛАДОСТИ...*

33. ФИЛОЗОФСКИ СИМПОЗИЈУМ

ТРАДИЦИЈА И САВРЕМЕНОСТ

Борис Милосављевић, Раде Калик, Драго Ђурић, Душко Прелевић, Ненад Цекић, Стефан Мићић, Уна Поповић, Срђан Шаровић, Горан Рујевић, Дамир Смиљанић, Ана Миљевић, Бранкица Поповић, Влада Цветковић, Бојан Благојевић, Марија Гласновић Каменовић, Александар Лукић, Слободан Кањевац, Петар Нуркић, Зоран Аврамовић, Небојша Грубор, Стојан Шљука, Саша Лакета, Саво Лаушевић, Владимир Дрекаловић, Јована Костић, Катарина Максимовић, Лука Рудић, Соња Јаничић, Александар Турукало, Сибин Братина, Драго Перовић, Душан Крцуновић, Александра Зорић, Јован Бабић, Соња Томовић Шундић, Радивоје Керовић, Милан Говедарица, Саша Радовановић, Александар Ристески, Александар Стевановић, Мишо Кулић, Миљан Попић, Станко Благојевић, Часлав Копривица, Милош Миладинов, Катарина Ђурђевић, Жељко Калуђеровић, Милан Орлић, Милан Попов, Владимир Цветковић, Биљана Радовановић, Богдан Лубардић, Дивна Вуксановић, Драган Проле, Никола Танасић и Андреа Јовановић

Недеља, 14. септембар

Карловачка гимназија,
10 – 14 часова

(Завршна сесија)

33. ФИЛОЗОФСКИ СИМПОЗИЈУМ

ТРАДИЦИЈА И САВРЕМЕНОСТ

*Светлана Бојковић на 13. Бранковом колу,
Карловачка гимназија, 1984.*

Среда, 17. септембар

Библиотека „Бранко Радичевић”,
Сремски Карловци, 11 часова

**Уз 190. јодишњицу доласка Алексија Радичевића
у Карловачку гимназију**

**ОЈ, КАРЛОВЦИ, МЕСТО МОЈЕ ДРАГО,
К’О ДЕТЕНЦЕ ДОШАО САМ АМО...**

**ПРЕДСТАВЉАЊЕ НОВЕ КЊИГЕ
БРАНКОВОГ КОЛА**

СВЕЧАНЕ РЕЧИ

**Септембарске беседе о Бранку на свечаним
отварањима Бранковог кола у Карловачкој
гимназији (1972-2024)**

(Приредили Ненад Грујичић и Растко Лончар)

(У књизи се налазе беседе о поезији Бранка Радичевића, које су написали и изговорили Перо Зубац, Стеван Раичковић, Десанка Максимовић, Душко Радовић, Блаже Конески, Драгутин Тадијановић, Душан Костић, Слободан Селенић, Матија Бећковић, Борислав Пекић, Рајко Петров Ного, Љубомир Симовић, Танасије Младеновић, Иван В. Лалић, Алек Вукадиновић, Дејан Медаковић, Миодраг Павловић, Павле Поповић, Драгомир Брајковић, Раша Попов, Душко Трифуновић, Светлана Велмар Јанковић, Ранко Рисојевић, Слободан Ракитић, Драган Колунџија, Крстивоје Илић, Иван Гађански, Мирослав Максимовић, Миро Вуксановић, Милосав Тешић, Иван Негришорац, Владимир Јагличић, Милован Витезовић, Ђорђо Сладоје, Радомир Андрић, Стеван Тонтић, Милисав Савић, Милан Ненадић, Анђелко Анушић, Братислав Милановић, Слободан Зубановић и Славомир Гвозденовић)

О беседарнику јоворе:

Ласло Блашковић и приређивачи

(Пројам „Пролећних Бранкових дана 2025”)

Милош Комадина у Карловачкој ђимназији, 1985.

*Коља Мићевић с ђесницима на 14. Бранковом колу,
Карловачка ђимназија, 1985.*

Среда, 17. септембар

Библиотека „Бранко Радичевић”,
Сремски Карловци, 11:30 часова

**Уз 190. годишњицу доласка Алексија
Радичевића у Карловачку гимназију**

ЈА САМ МЛАДА
ОВДЕ САДА
К’О И ПРЕ

ПРОМОЦИЈА НОВИХ КЊИГА БРАНКОВОГ КОЛА

Награда „Стражилово”

Јована Анђелић: *Плаво пролеће*

Учесћују:

Данило Јовановић и песникиња
(Пројам „Пролећних Бранкових дана 2025”)

С Мирославом Ђерићем и Маџијом Бећковићем пред
Карловачком гимназијом, 1989.

Дражуиин Тадијановић на 14. Бранковом колу, 1985.

Добрица Ерић, Кадловачка ноћ, 14. Бранково коло, 1985.

Пейшак, 19. септембар

Карловачка богословија „Свети Арсеније Сремац”,
14 часова

ТЕ МИ СРЦЕ ИГРА ОД РАДОСТИ,
ОЈ МЛАДОСТИ, УБАВА МЛАДОСТИ!

СВЕЧАНО ЗАТВАРАЊЕ
54. БРАНКОВОГ КОЛА

УРУЧЕЊЕ
„ВЕЛИКЕ ПОВЕЉЕ БРАНКОВОГ КОЛА”
Лауреаџи: Небојша Дугалић

★

Сценско-поетски играказ театра
„Фармакопеа”

(Поезија о Бранку Радичевићу
из цветника „Ао, данче, ала си ми бео”)

Учествују:

– Рецитатори београдске фармацеутско-физио-
терапеутске школе: Јелена Влашковић, Немања
Бећковић, Ленка Дедијер, Ива Марија Шљивић,
Ива Лалић, Анђелија Далић, Лара Тодосиева,
Нађа Крстић, Ања Ивић, Сара Бакић, Анастасија
Николић и Мина Јуричевић

Режија: Проф. Јелена Стојиљковић

Појци Карловачке богословије

*Марија Шимоковић и Љерка Цар Маџуџиновић
на Песничком мараџону, 15. Бранково коло,
ресторан Лија, Нови Сад, 1986.*

Бора Ђорђевић Чорба на Сѣражилову, 1987.

Бранко Радичевић: П Е Т П Е С А М А

КАД МЛИДИЈА' УМРЕТИ

Лисје жути веће по дрвећу,
Лисје жуто доле веће пада;
Зеленога више ја никада
Видет нећу!
Глава клону, лице потавнило,
Боловање око ми попило,
Рука ломна, тело измождено,
А клеча ми слабачко колено!
Дође доба да идем у гроба.

Збогом житку, мој прелепи санче!
Збогом зоро, збогом бели данче!
Збогом свете, некадањи рају, –
Ја сад морам другом ићи крају!
О, да те тако ја не љубља' жарко,
Још бих глед'о твоје сунце јарко, –
Слуш'о грома, слушао олују,
Чудио се твојему славују,
Твојој реци и твојем извору, –
Мог живота вир је на увиру!

О песме моје, јадна сирочади,
Децо мила моји' лета млади'!
Хтедо' дугу да са неба свучем,
Дугом шарном да вас све обучем,
Да накитим сјајнијем звездама,
Да обасјам сунчаним лучама...
Дуга била, па се изгубила,
Звезде сјале, па су и пресјале,
А сунашце оно огрејало,
И оно је са неба ми пало!
Све нестане што вам дати справља –
У траљама отац вас оставља.

У шренуїку уручења Бранкове наїраде - Оїшо Хорвайї, Александар Лукиї и Ненад Груїичиї, на Сїражилову, 1987.

Јагранка Сїоїаковиї у Карловачкој їмназиї на свечаном оїшварању 16. Бранкової кола, 1987.

УКОР

Де си, душо, де си, рано?
Де си, данче мио?
Де си, сунце огрејано?
Де си досад био?

Та синоћ се теби млада
Баш зацело нада’!
Сунце зађе – паде тама –
А ја оста’ сама!

Ала љубиш, моје лане,
Ала грлиш славно!
Људи, грли, док не сване –
Та већ неси давно!

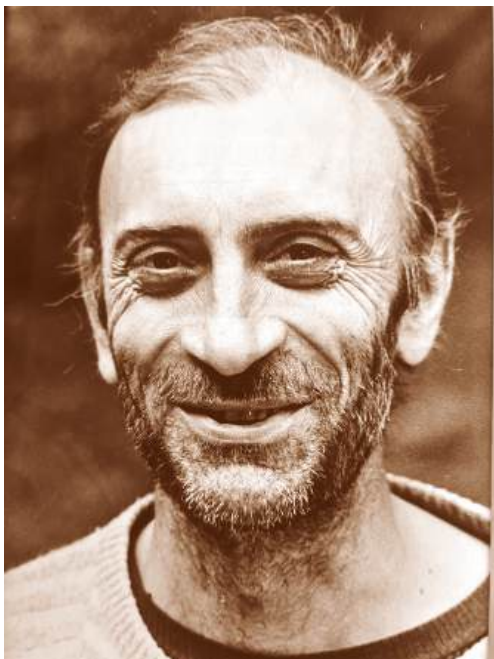
Већ недеља дана прође
Како ми не дође!...
Јао злато, тако т’ Бога,
Та како си мога’?!

*Душан Косћић и Ненад Грујић на свечаном оиварању 16.
Бранковој кола у Карловачкој гимназији, 1987.*

?

Никад није вито твоје тело
Рука моја млада обавила,
Ни с' у твоју усницу упила
Моја усна икад, чедо бело!
Ти'о вече ко да те донело
Сред анђела са божија крила,
У ма' с' дивно мени појавила,
У ма' дивну вече те однело.
Сам остадо' са сузнијем оком,
Сам ту самцит на свету широком
Сам са ноћи тавном, ал' без санка.
О зоро моја, зоро без осванка,
Сунце мило, ал' без бела данка.
На те мислим душо без престанка.

*Бранко Андрић Андрић на Сйражилову,
15. Бранково коло, 1986.*

РИБАРЧЕТА САН

Ал' се небо осме'ива!
Ал' се река плави!
А рибарче у чун снива,
Јасно к'о на јави.

Он 'итнуо удичицу,
Рибицу је стек'о,
Метнуо на жеравицу
Па је тако пек'о.

„Жеравице, де се труди,
Немој тако споро!»...
Рибица му веће руди,
Готова је скоро.

Руди риба – јоште мало –
Сад му је печена!
Срце му се заиграло:
„Амо сад, милена!”

Доле ћемо јако сести;
Ал' ће да се слади!
„Мор'о бих те, рибо, јести
И да није глади!»»

Па је узе, па њом брже
Да примакне к усти –
Чун се љуљну – он се трже –
Оде санак пусти!

*Милуџин Пеџровић
на Сџражиловском миџинџу џоезије, 1988.*

*Владимир Пиџџало
на Сџражиловском миџинџу џрозе, 1988.*

ВРАГОЛИЈЕ

Момак иде враголан,
По гори се шири,
Леп је ка'но лепи дан
Што кроз гору вири.

А са горе, крај потока,
Стазица се дала,
Једна мома милоока
Ту је рубље прала.

Ал' кад смотри враголана,
Повикала сека:
„Ој, стазице, ој, танана,
Донес' га менека!”

Викну мома, па ти брже
За жбун један зађе,
А момак се чисто трже
И чудо га снађе:

„Јао мене, и до сада
Шета' ја по горе,
Али не чу' још никада
Да славуји зборе!”

Тако рече момак туна,
Па с' млађан захуја
Да он види иза жбуна
Тог чудног славуја.

Ал' и мома из заседе
Поскочила ома –
Бежи, селе, ето беде, –
Бежи мајци дома!

Бежи мома, ману рубље...
Бежи л' дому своме? –
Све у гору бежи дубље,
А момак за њоме.

Бежи мома, до колена
Ноне јој се беле, –
Беле ноне до колена
Момка су занеле:

„Та да имаш крило лако
Да пр'неш облаку,
Не би мене, чедо, јако
Утекла јунаку!”

Па се, млађан, за њом стисну,
До'вати је саде:
„Јао мене!” – она врисну,
Па под липу паде.

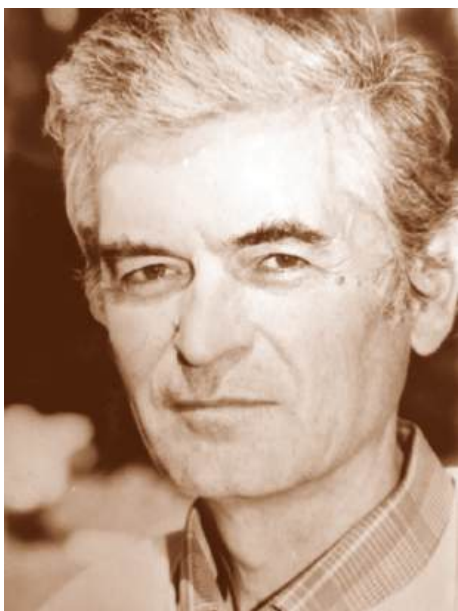
О, да чудна ваљушкања
По зеленој трави,
О, да чудна љуљушкања
Да т' подиђу мрави!

Лаки ветрић осме'ну се,
Листак лиска дирну,
Бели данак покрену се
Па кроз липу вирну.

Липа брсне гране шири,
Шапће дану сјајну:
„Вири, дане сјајни, вири,
Али чувај тајну!”

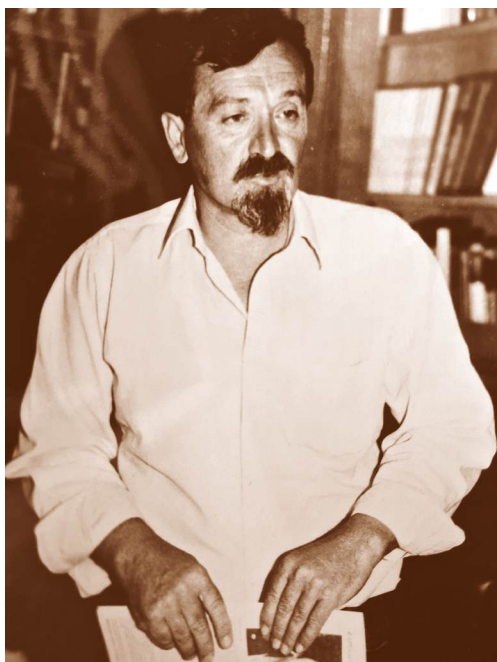
Љиљана Пејировић, Сџражилово, 1988.

Борислав Милић на Сџражиловском миџинију љоезије, 1989.

Милан Ненадић и Илеана Урсу на Сѣражилову, 1989.

Вујица Решин Туцић у Сремским Карловцима, 1988.

АЛЕКСИЈЕ РАДИЧЕВИЋ

Поезија, шта је она, да ли младост што не стари,
зашто сваког аутора не надживи прво слово?
Алексије Радичевић младим пером још крвари,

Карловци му беху берба, гимназија, Стражилово,
у школи га никад нико називао није – Бранко,
овде стиг'о као клинац, послушајте сад и ово,

са један'ест годиница, из Земуна, и све тако,
Аца браца, сремско дете, у Славонском Броду рођен,
шест година карловачких, зар не више, ју на'пако!

Гимназија друга мајка, неким вишим смислом вођен,
ту на српском не написа песму своју баш ни једну,
немачки је главни језик, Аца рано и с њимcroђен.

Али зато хербаријум, као какву књигу вредну,
најбоље је он сложио: биљке, цвеће Стражилова,
микроскопом истражив'о листак жути и петељку.

Гимнастика – да, дабоме, била мода тога доба,
атлета је млади Аца, к'о Херкулес снагу има,
тада није пев'о: Дође доба, да идем у гроба...

Ах, умало сметнух с ума, да испевам ово свима,
са латинског као ђаче, а уместо на немачки,
превео је Аца запис на матерњи – српска рима.

Као школски састав, једном, а баш тако, састављачки,
написао на германском добру песму о Дунаву,
а Кашанин, после, рече да уради то зналачки,

чак помало и антички. Али тек у Темишвару,
где студира мудрољубље, филозофски смер – етика,
Аца прву своју песму написа у Божјем дару

за матерњу мелодију српског метра и језика.
Девојка је на студенцу пропевала изван Срема
у Банату темишварском, чијих триста претплатника,

даде новац за штампање прве књиге усред Беча.
Ето то је име Бранка, пре нег' ће се тако звати,
Алексије Радичевић, себи самом је претеча,

што Црњански једном рече, себи преци, језик – мати.

Павле Уринов у Карловачкој гимназији, 17. Бранково коло, 1988.

У КАРЛОВАЧКОЈ ГИМНАЗИЈИ

На почетку беше зграда приземљуша дуга, ниска,
ту су браћа из Земуна, Радичевић презимена,
наставили школовање – крену прича гимназијска.

Алексије и с њим Стеван, оба доброг педигреа,
уче школу на немачком, латински је обавезан,
српски служи само да се понекада, с новом мером,

у нијанси протумачи страна речца, падеж један.
У рубрици за владање стоји *sensor inventutis*,
што за браћу значило је да су пример изванредан.

Стигли ђаци одасвуда, широки су Божји путе,
и велика царевина: из Лике је дош'о један
с козом – да га здравље служи, козје млеко лек је љути.

Из Баната Немци млади, српски не зна баш ниједан,
те са Драве и из Пеште, Босне, Бачке, Славоније,
да, из Срема, понајвише, сваки момак срчан, вредан.

На Дунаву јулска граја, ништа боље тада није
од пливања и роњења, фискултуре, гимнастике.
Бранко ког су звали Аца, ни од кога то не крије,

и мишице показује, тад ни трага од јектике.
Једном, чамцем група ђака кренула до рајске Аде,
међу њима Арса Путник, добар пливач, из навике

први скочи и зарони, у дубину он се даде,
али више не изрони, да га траже сви кренуше –
заплео се у жилама и биљкама поред кладе,

једва Арсу извукоше, давао је знаке душе,
али нико од дечака да помогне – то не знаде.
И у *Ђачкоме расџанку* Бранко о том сетно пише.

Развила се гимназија, дивно чудо нове зграде,
вавилонски она сија, трећи век јој на плећима,
као пчеле стражиловске ученици саће праве,

та има их на хиљаде, сетити се увек прија,
и пре Бранка ту су били Димитрије Давидовић,
и Милован Видаковић, с њима Сима Сарајлија,

Магарашевић је Ђорђе, и Стерија ту Поповић,
и Јосиф је, гле, Рајачић раширио јака крила,
онда Стеван тај Шупљикац, и с њим Јован је Суботић,

два Руварца – Иларион, Димитрије – умна сила,
и Јован ту Живановић, а касније Васа Стајић,
Михиз, Дејан Медаковић, ено Гојка Николиша,

па Ксенија, да, Марицки, с њом и Вида Огњеновић.
На Бранковом колу, елем, када сваког года крене,
и у марту и септембру, гимназијом дух се нови

с песницима одасвуда, с гласовима хора прене,
стигао је Радичевић, васкрсла је с вером нада,
а свечаност на лицима у ореол се одене:

Најславнији Карловчанин, из Брода на Сави мада.

Миљасав Савић на Спирожилевском митингу ђрозе, 1988.

БРАНКОВО КОЛО

Оно прво, на прелому претпрошлог и прошлог века,
жртвом Павла Марковића, прославило српски Сион,
у Карловце навраћали, пријатељу свом из прека,

Стеван Сремац и Матавуљ, Бен Акиба, био и он,
елита се окупљала, наздрављала листу снова,
све цареви књижевности, нико пацер, нико пион,

Кошићану је своју Бора штампао код Адамова,
и Сремчев се ту *Букадин* и *Пој ћира* и *јој*
Сјира премијерно појавили, ту су песме Љермонтова,

Јован Дучић, Густав Матош, стихови им к'о с клавира,
ту Алекса Шантић трипут о Бранку је спев'о риме,
Бајрон, Хајне и Петефи, Бодлер, Рилке, све до Лила,

па Силвије ту Крањчевић, и сомборски Вељко с њиме,
славни Јанко – *Хајдук Сјанка* народ хоће као 'алву,
те Радоје Домановић, сви надиру попут плиме,

то Бранково коло било. Адамов је своју главу
заложио за пројекат каквог тада на Балкану
није било ни у снима, донело је Коло славу

Карловцима, нашем роду – све било по Божјему плану.
Два су светска рата прошла, Словени се јужни грле,
цвета Југа, Срби дају, а себи одузимају.

Оживело опет *Коло*, песници одсвуда хрле,
Стражилову стижу синци све до гроба Бранковога
на ком пише: *српски народ*, и чују се песме врле.

А камене коцке стоје као букет око гроба:
Фрушка Гора, Пљешевица, Клек, Велебит и Авала,
Брег од Вршца и Динара, Ловћен – нема са Косова.

Десанка је са шеширом направила свима хлада,
Антић муца, али сева, његов напев народ воли,
а Петровић Брана клецца, шири руке, светом влада,

Иван Лалић дим отреса, а Ракитић тихо збори,
Светлана се Велмар краде кроза сенке, мислиш – пашће,
Раша Попов очи бечи, сваку речцу руковори,

посматра их све Црњански, *Сѣражилово* са „р” збори,
Пекић, Павић и Селенић пристижу на ходочашће,
прозна свита, к’о песничка, таленат их таквим’ твори,

са квргавим штапом Душко пење се, к’о младић дахће,
помешани лете к Фрушкој славуј – кобац, исто јаје,
песма живот повезује, матерњи је језик саће,

свога меда стражиловског Бранко свима намах даје.

*Победник 2. њесничкој ѿтурнира у шаху, Драјослав Андрић,
хоѿел Боем, Сремски Карловци, 1989.*

Радмила Лазић на Сѣражиловском миѣинију ѿезије, 1989.

*Сѣфан Миленковић у свечаној сали
Карловачке ѿмназије, 1989.*

*Миодраг Пећировић и Бранислав Пећировић у новосадском
ресторану Дукаји, 1991.*

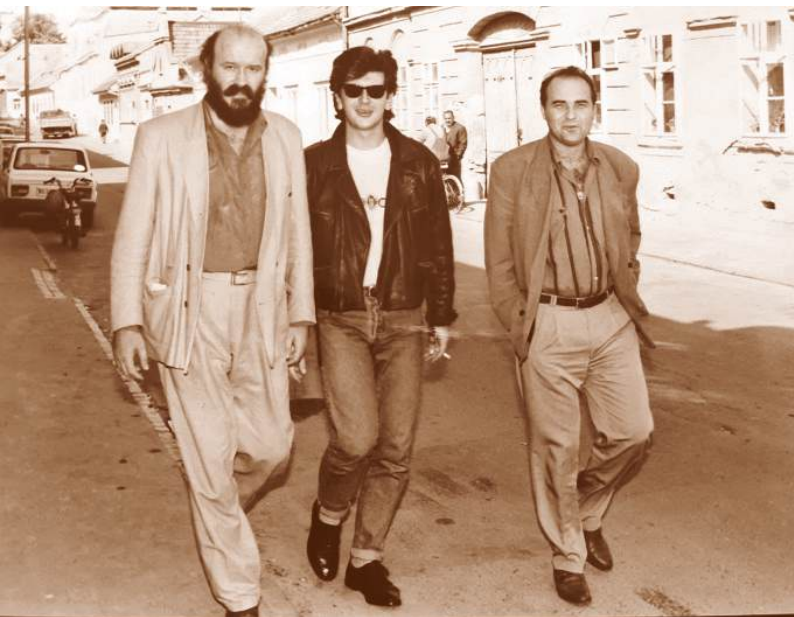
*С Михизом, Пекићем, Дамјановом и
Свејкозаром Грујићем, 1991.*

Јадранка Јовановић на свечаном оџвавању Бранковој кола, 1991.

*Са Слободаном Селенићем и Александром Тишмом у
Градској библиотеци, Нови Сад, 1992.*

С Момчилом Бајајићем и Сашом Драјићем у Сремским Карловцима, 1992.

С ђесницима, уметницима и новинарима ђоред Бранка, Сџиражилово, 1985.

*Млади на чесми Чеџири лава на њрвом Бранковом колу,
Сремски Карловци, 1972.*

„54. БРАНКОВО КОЛО” помогли:

- Министарство културе Републике Србије
- Секретаријат за културу АП Војводине
- Управа за културу Града Новог Сада

Каталог манифестације

Главни и одговорни уредник:

Ненад Грујичић

Ликовно-технички уредник:

Милан Маринчић

Оперативни сарадници:

Милена Борић, Даница Грујичић, Даница Петровић,
Бојана Јеленковић и Данило Јовановић

Коректура: Нада Урошевић

www.brankovokolo.org

kolobrankovo@gmail.com

БРАНКО О МЛАДОСТИ

Дивотом су коло истурили, —
Ох, дивни су, предивни су били!
Још су плао колом завијали,
Цело коло млади надиграли.

А у вече, у својој старости
Да се сетиш сунашца младости,
Да ти живот још једанпут гране
Пре него ти за горицу пане,
Па кад веће буде на западу,
Да погледаш своју децу младу,
Да погледаш и да се насменеш
Те да срећан онда за век тренеш.

А овде се поток пошалио
Па нам пута младим препречио,
Преко њега скачемо лагани,
И ево нас на другојзи страни.

Пет стотина било је одзаде
Несморене Србадије младе,
Једно момче од другога боље,
Ако буде Србу до невоље.

Но лако ће све се да накнади,
Док је Срба и Српкиња млади’.

Јера младост плао бега,
А времена још ће бити
Де ће све то накнадити.

Да с’ нагледам млада века
Ти’ чарни’ очица,
Да с’ нагрлим бели’ сека,
Наљубим усница.

(У својој поезији Бранко Радичевић 194 пута поми-
ње младост, то јест реч млад/и/а/о, а у првој његовој
књизи *Песме* (Беч, 1847) налази се песникова уводна
посвета: *Српској омладини.*)